

Шляхи вдосконалення системи енергоменеджменту на підприємствах

Дегтярєва А. Ю., магістрант освітньо-професійної програми

«Адміністративний менеджмент», НФаУ

Козирєва О. В., д.е.н., проф. кафедри менеджменту та публічного

адміністрування Національного фармацевтичного університету

anna362123456@gmail.com

Серед актуальних проблем, що стоять перед промисловими підприємствами України, варто виділити забезпечення енергозбереження та енергоефективності виробництва. Нераціональне енергоспоживання, техніко-технологічна відсталість підприємств, а також постійне зростання цін на всі види традиційної енергії спричиняють високу енергомісткість продукції та низьку її конкурентоспроможність як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках. Водночас це негативно відображається на виробничо-господарських та фінансових показниках діяльності підприємств.

Матеріали і методи виконання дослідження складають приватно-наукові та загальнонаукові методи пізнання: нормативно-логічний, історичний, порівняльного правознавства, аналітичний, синтезу, системно-правової та ін. При проведенні дослідження автори прагнули забезпечити системний підхід до аналізованого матеріалу. Загальний напрямок дослідження визначено за допомогою діалектичного методу, що формує наступні методологічні установки. Серед найбільш затребуваних необхідно відзначити нормативно-логічний та порівняльний методи.

Сьогодні в країнах ЄС енергоефективність досягається переважно не за рахунок упровадження нових енергозберігаючих технологій, а за рахунок змін у методах і способах управління. При цьому енергоефективність розглядається як використання паливно-енергетичних ресурсів (ПЕР) із використанням такого обладнання і технологій, які за наявного рівня розвитку техніки та дотримання вимог до охорони навколишнього середовища забезпечують максимальну конкурентоспроможність і стійкість розвитку компанії [2].

Забезпечення та підвищення енергоефективності досягається за рахунок реалізації системи законодавчих, правових, організаційних, технічних, економічних, наукових та інформаційних заходів, які спрямовані на ефективне використання енергетичних ресурсів і поліпшення стану навколишнього середовища, що являють собою механізм енергозбереження. При цьому процес раціонального енергоспоживання доцільно розглядати в межах функціонування системи енергетичного менеджменту підприємства.

Розвиток та формулювання енергетичного менеджменту в Україні триває більш ніж півтора десятиліття, однак сьогодні ще немає остаточного загальноприйнятого розуміння енергетичного менеджменту як науки, як виду діяльності, а також як однієї з конкретних функцій менеджменту. Останні дослідження і публікації, в яких започатковано розв'язання цієї проблеми, дають різні тлумачення поняття «енергетичний менеджмент». Наведемо деякі з них. Енергетичний менеджмент є методологічною наукою з практичним інструментом для таких потреб [1]:

- здійснення процесу управління використанням енергії, а саме – цілеобґрунтування, планування, організації дій, координування, обліку та контролю для оптимального (найбільш раціонального) використання всіх видів і форм енергії у разі доцільного забезпечення потреб організації і мінімального негативного впливу на навколишнє середовище, за умов як найкращого використання ресурсного потенціалу об'єкта енерговикористання;

- керівництва персоналом, який займається управлінням енерговикористанням для досягнення високої енергоефективності, ґрунтуючись на матеріальних і фінансових ресурсах організації.

Енергетичний менеджмент – це управлінська і технічна діяльність персоналу об'єкту господарювання, що спрямована на раціональне використання енергії з урахуванням соціальних, технічних, економічних і екологічних аспектів.

Основною метою енергоменеджменту є забезпечення ефективних шляхів реалізації енергозберігаючої стратегії суб'єкту господарювання [3].

Під енергоменеджментом розуміють системний підхід до досягнення цілей поліпшення енергетичної діяльності на основі енергетичної політики, процесів і процедур; це постійно діюча система організації, управління та керівництва енергоспоживанням підприємства [2].

Таким чином, зміст поняття «енергетичний менеджмент» полягає у такому:

- включає в себе системний підхід до досягнення цілей для поліпшення енергетичної діяльності на основі енергетичної політики, процесів і процедур;

- має постійно діючу систему організації, управління та керівництва енергоспоживанням підприємства;

- поєднує в собі як управлінські, так і технічні аспекти;

- являє собою систему управління, яка спрямована на забезпечення раціонального використання споживачами ПЕР;

- передбачає вирішення оптимізаційного завдання управління енергопроцесами, метою якого є зниження собівартості продукції та збільшення прибутку.

Водночас в економічній літературі вже зараз при дослідженні проблеми енергозбереження використовуються наступні поняття.

Енергозбереження – реалізація правових, організаційних, наукових, виробничих, технічних і економічних заходів, спрямованих на ефективне (раціональне) використання (і ощадливе витрачення) паливно-енергетичних ресурсів і на залучення в господарську діяльність поновлюваних джерел енергії. Енергозбереження – важливе завдання зі збереження природних ресурсів [5].

Згідно з законом України «Про енергозбереження» [4] слід зазначити, що енергозбереження – це комплекс дій щодо реалізації, організаційних, наукових, виробничих, технічних та економічних заходів (механізмів) спрямованих на ефективне (раціональне) використання (і економне витрачання) паливно-енергетичних ресурсів (ПЕР) в національному господарстві, при існуючому

корисному ефекті від їх використання та залучення в господарський оборот поновлювальних джерел енергії.

Враховуючі те, що енергозбереження – це реалізація заходів, які спрямовані на ефективне використання енергоресурсів, а ефективне використання ресурсів – досягнення ефективності їх використання. Зробимо висновок, що поняття енергоефективності і енергозбереження тотожні, адже реалізація заходів та досягнення – це діяльність [6].

Енергоефективність для компанії може бути важкою, але для підприємства є так багато переваг, які ставляться до цього серйозно. Звичайно, використання меншої кількості енергії може зменшити витрати на енергію вашого підприємства, але ефективна стратегія енергоефективності також може покращити репутацію вашого бренду, захистити вашу компанію від нестабільних енергетичних ринків, підвищити продуктивність праці та допомогти врятувати планету.

Оскільки уряди в усьому світі встановлюють цілі скорочення викидів вуглекислого газу та запроваджують більш суворі правила використання енергії, що виглядають більш імовірними, ніж будь-коли раніше, немає кращого часу для того, щоб почати покращувати енергоефективність підприємства.

Встановлено, що енергозбереження – реалізація правових, організаційних, наукових, виробничих, технічних і економічних заходів, спрямованих на ефективне (раціональне) використання (і ошадливе витрачання) паливно-енергетичних ресурсів і на залучення в господарську діяльність поновлюваних джерел енергії.

Визначено, що енергетичний менеджмент як управляюча складова системи енергозбереження являє собою сукупність технічних і організаційних заходів, спрямованих на підвищення ефективності використання енергоресурсів і є складовою частиною загальної структури управління підприємством. Він відіграє значну роль у підвищенні економічної ефективності і екологічної безпеки.

Використана література:

1. Праховник А. В., Іншеков Є. М., Штогрин Є. А. Введення в енергетичний менеджмент : підруч. К. : НТУУ «КПІ», 2010. 272 с
2. Денисюк С. П. ISO 50001: цілі стандарту та перспективи його впровадження в Україні. URL: http://www.reee.org.ua/download/trainings/%D0%A2%D0%9C_3_ISO_50001.pdf.
3. Дзядикевич Ю. В., Буряк М. В., Розум Р. І. Енергетичний менеджмент. Тернопіль : Економічна думка, 2010. 295 с.
4. Про енергозбереження : Закон України від 24.11.2003 р. *Верховна Рада України*. К. : Парлам.вид-во,1994. 284 с.
5. Zapashchuk L. V. Energy management as a basis for the provision of energy efficiency of the production activity of the enterprise. *Economics and enterprise management journal*. 2018. Vol. 17, P. 137–143.
6. URL: <https://surple.co.uk/energy-efficiency-benefits>.